

МЕТОДИ НАВЧАННЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ НА ЗАНЯТТЯХ ІНОЗЕМНИХ МОВ

METHODS OF TEACHING MEDIA LITERACY IN FOREIGN LANGUAGE CLASSES

Метою статті є аналіз методів навчання медіаграмотності на заняттях іноземних мов, а також опис можливих шляхів їх впровадження у навчальний процес. Для досягнення поставленої мети використано такі методи дослідження: систематичне дослідження та аналіз наукових джерел з методики навчання іноземним мовам і медіаграмотності, аналіз навчальних програм та підручників з іноземних мов, а також порівняльний аналіз наявних методичних матеріалів. Застосування цих методів дозволяє отримати погляд на проблему та оцінити ефективність обраних методів навчання. Нами було проаналізовано існуючі підходи та методи навчання медіаграмотності в контексті викладання іноземних мов, а також описано можливі шляхи впровадження методів навчання медіаграмотності в навчальний процес іноземних мов.

У процесі дослідження методів навчання медіаграмотності на уроках іноземних мов було розглянуто низку теоретичних і практичних аспектів, які підкреслюють важливість медіаграмотності як важливої складової сучасної освіти. Підсумовуючи результати проведеного дослідження, можна зробити кілька основних висновків, які підтверджують актуальність і значущість теми та окреслюють досягнуті науково-практичні результати. Було розглянуто використання навчальних ігор та симуляцій, які сприяють розвитку комунікативних і когнітивних навичок, підвищують мотивацію, активність і також зацікавленість учнів. Крім того, висвітлено, як онлайн-ресурси й цифрові платформи допомагають учням мати доступ до освітнього матеріалу незалежно від часу й місця. Зокрема, окрема увага приділяється платформам *lehrer-online.de* та *friedlich-verlag.de*.

Також в статті окреслено перспективи подальших досліджень, які вбачаємо в практичному впровадженні та критичній оцінці висвітлених методів у навчальний процес на заняттях іноземних мов та розробці методичних рекомендацій для викладачів.

Ключові слова: медіаграмотність, медіаосвіта, інформаційні технології, соціокультурний простір, методика.

The purpose of this article is to analyze the methods of teaching media literacy in foreign language classes and to explore potential ways of integrating them into the educational process. To achieve this objective, the following research methods were employed: a systematic review and analysis of scientific sources on foreign language teaching methods and media literacy, an examination of foreign language curricula and textbooks, as well as a comparative analysis of available teaching materials. The application of these methods provides an overview of the problem and allows for an evaluation of the effectiveness of the selected teaching approaches. We have analyzed the existing approaches and methods for teaching media literacy within the context of foreign language instruction and outlined possible strategies for incorporating media literacy teaching methods into the foreign language curriculum.

In the course of the study on media literacy teaching methods in foreign language classes, a range of theoretical and practical aspects were considered, highlighting the importance of media literacy as a fundamental component of modern education. The findings of the study lead to several key conclusions that underline the relevance and significance of the topic and delineate the scientific and practical outcomes achieved. Among the methods explored, the use of educational games and simulations was found to foster the development of communication and cognitive skills, as well as to enhance student motivation, engagement, and interest. Furthermore, the article emphasizes the role of online resources and digital platforms in providing students with access to educational materials irrespective of time and location. Specifically, attention is given to platforms such as *lehrer-online.de* and *friedlich-verlag.de*.

The article also outlines directions for further research, focusing on the practical implementation and critical evaluation of the identified methods in foreign language classrooms, as well as the development of methodological recommendations for educators.

Key words: media literacy, media education, information technologies, sociocultural space, methodology.

УДК 316.77:659.3

DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/77.35>

Рябчун Г.Ю.,

аспірант кафедри інноваційних та інформаційних технологій в освіті Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

Вакало О.О.,

студент IV курсу факультету іноземних мов Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Медіаграмотність, яка стала однією з основних складових сучасної освіти, є важливою компетенцією для здобувачів освіти у сучасному інформаційному суспільстві. Враховуючи швидкий розвиток інформаційних технологій, велику роль медіа у формуванні громадської думки та доступність інформації через різноманітні медіаканали, навчання медіаграмотності стає необхідним етапом формування різних навичок учасників освітнього процесу. Зокрема, навчання медіаграмотності на уроках іноземних мов є важливим аспектом розвитку мовних

і критичних компетенцій учнів, оскільки дає змогу не лише вдосконалювати мовні навички, але й формувати вміння критично сприймати та аналізувати інформацію, що надходить із медіапростору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У рамках цього дослідження було проведено всебічний аналіз сучасних наукових статей, методичних посібників, веб-ресурсів та онлайн-баз даних. Питання впровадження методів медіаграмотності у своїх працях висвітлювали такі педагоги та науковці, як Н. Войтович, О. Волошенко, Н. Приходькіна, Н. Лехоцька та ін.

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми. Медіа впливає на світогляд учнів, на їхнє ставлення до різних соціальних явищ і важливих суспільних проблем. Тому важливо розглядати питання навчання медіаграмотності як важливу складову педагогічного процесу, особливо в контексті навчання іноземним мовам, де учні мають можливість не лише освоювати мовні структури, але й практично застосовувати свої знання в умовах реального медіа-середовища. Актуальність теми дослідження підтверджується новими вимогами до сучасної освіти, яка повинна враховувати розвиток технологій та особливості взаємодії юного покоління з медіа. Поглиблене вивчення медіаграмотності під час уроків іноземних мов дозволить створити ефективні методичні підходи, які не тільки збагачують мовні навички учнів, а й формують критичне мислення, навички аналізу та оцінки медіа-контенту.

Метою статті є аналіз методів навчання медіаграмотності на заняттях іноземних мов, а також опис можливих шляхів їх впровадження у навчальний процес.

Завданнями дослідження є:

- проаналізувати існуючі підходи та методи навчання медіаграмотності в контексті викладання іноземних мов;

- описати можливі шляхи впровадження методів навчання медіаграмотності в навчальний процес іноземних мов.

Для досягнення поставленої мети використовуються такі методи дослідження: аналіз наукових джерел з методики навчання іноземним мовам і медіаграмотності, аналіз навчальних програм та підручників з іноземних мов, а також порівняльний аналіз наявних методичних матеріалів. Застосування цих методів дозволяє отримати погляд на проблему та оцінити ефективність обраних методів навчання.

Виклад основного матеріалу. З'ясовано, що термін «медіаосвіта» офіційно на світовому рівні вперше використано 1973 р. на засіданні Сектору інформації ЮНЕСКО та Міжнародної ради з кіно та телебачення. На основі порівняння констатовано, що у Сполученому Королівстві та в Україні загальноживаними є терміни «медіаосвіта» та «медіаграмотність», останній розглядають як результат медіаосвіти [4, с. 66]. Медійна грамотність є важливим елементом сучасної освіти, оскільки вона допомагає здобувачам освіти розуміти та ефективно використовувати інформацію, яку поширюють медіа. Вона дає змогу сформувати навички критичного мислення, що дозволяють людям не лише споживати медіаконтент, а й активно створювати його, дотримуючись принципів безпеки та відповідальності. Освіта в цій сфері сприяє тому, щоб громадяни мали можливість робити свідомий вибір і використовувати медіа для самовираження, навчання і участі в демократичному процесі [3, с. 5].

Медіаграмотність також допомагає учню активно використовувати можливості інформаційного поля телебачення, радіо, відео, кінематографа, преси, інтернету, допомагає йому краще зрозуміти мову екранних мистецтв [1, с. 34]. Медіаграмотність також сприяє розвитку навичок розуміння мови, аналізу соціально й політичних явищ та прийняття рішень під час взаємодії з інформацією.

Медіаграмотність включає в себе здатність критично оцінювати медіа, декодувати контент, розпізнавати маніпуляції та фільтрувати інформацію в складних ситуаціях, що, в свою чергу, допомагає формувати глибоке розуміння медіаповідомлень і ефективно використовувати медіа для самовираження та самоосвіти [6, с. 44]. Як вчителі мов можуть почати займатися медіаграмотністю таким чином, щоб не посилювати розбіжності, а навпаки, розвивати відкритість і критичне мислення? На думку Н.Лехоцької, З. Томаш і М. Войткулакової, розгляд медіаграмотності в міжнародному, а не регіональному чи національному контексті може створити більш продуктивні навчальні простори [8, с. 2].

Варто відзначити вісім основних методик для вчителя з декодування рухомих зображень О. Волошенюк та О. Чорного як цінні інструменти впровадження медіаграмотності в контексті викладання іноземних мов [2]. Ці методики дозволяють урізноманітнити способи використання рухомих зображень на заняттях. Їх можна використовувати в роботі з усіма віковими категоріями учнів. Перші три методики зосереджені на образній мові рухомих зображень та мають на меті заохотити учня усвідомити, про що «промовляє» рухоме зображення. Метод 1, «Постав на павзу», концентрується на візуальній мові рухомих зображень. Метод 2, «Звук і зображення», допомагає учням зрозуміти, який важливий звук в інтерпретації медіатекстів рухомих зображень. Метод 3, «Відстеж кадр», привертає увагу до процесу монтажу [2, с. 22]. Дві інші техніки, «Верх і низ» та «Залучи аудиторію», покликані допомогти розібратися, як кінотексти досягають аудиторій. Методи 6, 7, 8: «Переклад», «Порівняй медіа» та «Моделювання», дають змогу внести в заняття елементи медіаграмотності і виявити, як кінотексти пов'язані з іншими медіа [2, с. 22].

Навчальні ігри є ще одним методом навчання, який спрямований на залучення учнів і виховання їхнього позитивного ставлення. Ці ігри мають на меті сприяти цілісному розвитку особистості учнів у кількох вимірах. Вони втілюють абстрактні поняття, спонукаючи учнів залучатися до освітнього ставлення через ефективні навчальні матеріали та цілеспрямовану навчальну діяльність. Ці навчальні середовища, які дуже нагадують реальність, посилюють залучення учасників освітнього процесу і надають їм можливості для успішного досягнення цілей курсу.

Для тих, хто хоче вдосконалити свої навички медіаграмотності за допомогою онлайн-ресурсів, пропонуємо платформи для тренувань медіаграмотності lehrer-online.de та friedrich-verlag.de [7; 9]. Ці онлайн-інструменти надають можливість учням працювати з різноманітними цифровими медіа, що дозволяє інтегрувати новітні технології в освітній процес і стимулювати інтерес до навчання через використання цифрових ресурсів.

Нам імпонує також думка впроваджувати сучасні відеоігри в навчальний процес на заняттях іноземних мов, адже вони відтворюють простір життєдіяльності суспільства. Кожна гра передає певний меседж, який відображає ідеї авторів, що можуть бути настільки різноманітними, як і самі люди, які їх створюють. Ці повідомлення можуть включати навчання виживанню, перемогу добра над злом, самовдосконалення або просвітництво. Відеоігри можуть сприяти розвитку фізичних навичок, покращенню когнітивних функцій, таких як прийняття рішень, а також зменшувати гендерні стереотипи і допомагати в подоланні психологічних труднощів.

Дієвими на заняттях іноземних мов також стануть є вправи на розпізнавання фейків, які можна застосовувати на початку уроку як частину активності *Lean-in / Warm up*. Вони спрямовані на те, щоб залучити учнів до аналізу джерел інформації та навчити їх критично ставитися до медіа. Цей етап є важливим для розвитку вміння відрізнити правдиву інформацію від фальшивих новин на початковому етапі уроку.

Цікавим для навчальних закладів може виявитись також досвід впровадження медіаграмотності в інших предметах, щоб порівняти різні погляди, переваги та недоліки викладання [5, с. 272].

Висновки. Важливо відзначити, що медіаграмотність, як компетенція, є необхідною умовою для ефективного навчання учнів у сучасному інформаційному суспільстві. Враховуючи постійний розвиток цифрових технологій, учні повинні володіти навичками не лише сприймання, але й критичного оцінювання медіа-контенту. Згадані в науковій роботі методи підвищують мотивацію учасників освітнього процесу, сприяють розвитку їхнього креативного потенціалу, а також допомагають на

практиці застосовувати іноземну мову в реальних умовах. Таким чином, учні отримують не лише знання, а й навички, необхідні для активної участі в інформаційному суспільстві.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в практичному впровадженні та критичній оцінці висвітлених методів у навчальний процес на заняттях іноземних мов та розробці методичних рекомендацій для викладачів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Войтович Н. О., Імбіривська-Сиваківська Л. А. Медіаграмотність: технології і практичне застосування / За заг. ред. В. Ф. Іванова. Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2024. 57 с.
2. Волошенюк О., Чорний О. Методика формування умінь з медіаграмотності на заняттях з інтегрованого курсу «Мистецтво» в НУШ : навч.-метод. посіб. Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2020. 54 с.
3. Медіаосвіта в Державному стандарті базової середньої освіти (5–6 класи) : навч.-метод. посіб. / О. П. Мокрогуз та ін. За заг. ред. В. Ф. Іванова, О. В. Волошенюк, Р. І. Євтушенко. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2022. 63 с.
4. Приходькіна Н. О. Управління розвитком медіаграмотності та критичного мислення учнів у процесі медіаосвіти в закладах загальної середньої освіти. Тенденції та проблеми управління закладами освіти: виклики XXI століття : монографія. Київ: Цедос, 2021. 412 с.
5. Рябчун Г. Трансформація медіаграмотності в країнах сучасної Азії: виклики та перспективи. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 2024. С. 271–276.
6. Янкович О. М. Медіаосвіта в загальноосвітній школі. Тернопіль: Бидгощ, 2016. 160 с.
7. [Friedrich-verlag.de URL: https://www.friedrich-verlag.de/friedrich-plus/schule-paedagogik/digitale-schule/tools/medienkompetenz-das-spiel-junait-erklart-soziale-netzwerke/](https://www.friedrich-verlag.de/friedrich-plus/schule-paedagogik/digitale-schule/tools/medienkompetenz-das-spiel-junait-erklart-soziale-netzwerke/)
8. Lehotska N., Tomaš Z., Vojtkulakova M. Addressing media literacy through an international virtual exchange program: A report of one ESL-EFL collaboration. *Teaching English as a Second Language Electronic Journal (TESL-EJ)*. 2022. Vol. 25, no. 4. 15 p.
9. [Lehrer.de URL: https://www.lehrer-online.de/unterricht/sekundarstufen/geisteswissenschaften/politik-sowi/artikel/fa/stand-up-argumentieren-gegenpopulisten/](https://www.lehrer-online.de/unterricht/sekundarstufen/geisteswissenschaften/politik-sowi/artikel/fa/stand-up-argumentieren-gegenpopulisten/)